

DE PLEK

Rethymnon op Kreta, Griekenland

George Simons

Rethymnon on Crete, Greece

Summary: We spend our summer holiday on the island Crete in Rethymnon. Several beaches were visited but we hardly found any shells. We also tried to find interesting grit samples for microshells. Apart from one minor spot with some coastal species like *Paludinella globularis* and *Circulus striatus* we were not very successful. One day my wife Els walked to the fishing harbour where she had found one *Palliolium incomparabile*. The last day of our stay on Rethymnon we checked the fishingnets in the harbour but didn't find anything. I decided to gather about a liter of rubbish, with coral and fish scales, from the nets to take home. I washed the sample and dried it in a nylon stocking. Back home we put it under the microscope and found dozens of interesting whitish shells species, obviously from at least a depth of 100 meter.



Fig. 1. Vissershaven van Rethymnon, Kreta, Griekenland.
Foto: www.greece.com

Al vele jaren reizen mijn vrouw Els en ik in de vakanties naar diverse kustbestemmingen binnen Europa. Altijd proberen we ons voor te bereiden door advies in te winnen bij andere verzamelaars. En door artikelen in het Correspondentieblad en *Spirula* na te trekken. Een vakantie duurt meestal maar enkele weken en dan is het een groot voordeel om gericht te kunnen zoeken. Wanneer we de vindplaatsen die goed zijn zelf moeten uitvogelen, vinden we pas op het eind van ons verblijf een geschikte plek en hebben dan te weinig tijd om die goed te doorzoeken. Ook proberen we altijd een zak gruis te bemachtigen. Immers gruis geeft uren/dagen genoeg om het uit te zoeken en het levert meestal veel nieuwe soorten voor de collectie op. Wij verdelen de werkzaamheden altijd eerlijk: Els pikt al jaren gruis uit en ik probeer de namen bij de schelpen te vinden.

De Plek

Dit jaar kozen we Rethymnon, op Kreta. We verbleven in een prachtig appartementencomplex gelegen aan de boulevard. Het kilometers lange strand binnen handbereik. Voor de strandliefhebber ideaal met alle voorzieningen. Het strand loopt heel langzaam af in zee, zodat je na 50 meter nog maar tot je middel in het water staat. Super helder water, maar, en dat is minder, op het gehele strand was geen schelp te bekennen. Rethymnon heeft ook een vissershaven, dus probeerden we het daar eens. Een vriendin van ons had in het Grieks een briefje opgesteld dat wij schelpen verzamelen en of de vissers die voor ons mee willen brengen. De vissers waren best vriendelijk, maar schel-

pen meebrengen, nee dat lukte niet. Enerzijds omdat daar veelal met lijnen wordt gevisst en de vissers die daar met netten vissen kennelijk geen schelpen vangen.

Op één van m'n wandelingen langs de kust naar het westen zag ik enkele kilometers buiten Rethymnon wat gruis tussen de rotsen liggen. Meenemen natuurlijk. Redelijk vers gruis, waarin we eenmaal thuis wat leuke soortjes vonden als *Paludinella globularis* (Hanley in Thorpe, 1844) (tot voor kort, ten onrechte als *Paludinella littorina* (Delle Chiaje, 1828) aangeduid) en *Circulus striatus* (Philippi, 1836).

Met de lijnbus zijn we de volgende dag naar Plakias aan de zuidkust gereisd, in de hoop daar wat gruis te kunnen bemachtigen. Ook daar een prachtig badstrand met alles erop en eraan, maar geen schelp te bekennen. Toen deden ook wij maar wat de meeste toeristen doen: we spreidden onze badlakens op het zand en genoten van de zon, de zee en het uitzicht.

Maar het bleef kriebelen. Er moest toch wel wat te vinden zijn? Ik besloot te gaan wandelen vanuit ons complex naar Skaleta, een wandeling heen en terug van zo'n 25 kilometer. 's Morgens bijtijds vertrokken, toen was het nog niet zo warm. Lopend over de kustweg mijmerde ik over de mooiste schelpen die ik later zou kunnen vinden. Heet en bezweet kwam ik aan in Skaleta, maar de teleurstelling was groot. Er lag best wel wat, maar aan de kleur en slijtage te zien lagen die schelpen daar zeker al minstens een jaar. Om m'n teleurstelling enigszins te verzachten dronk ik bij het strandpaviljoen een paar biertjes. Vervolgens liep ik over het strand terug richting Rethymnon. Maar schelpen, ho maar. Het enige wat ik nog wel vond, was een redelijk groot doublet van *Pinctada imbricata radiata* (Leach, 1814). Een schrale troost voor zo'n flinke wandeling.

Maar we gaven niet op. Mijn volgende doel was om samen met een kennis de Samaria kloof te lopen. Een tocht van 16 kilometer door een prachtig gebied. Zit je eenmaal in die kloof dan kun je er alleen uit wanneer je de tocht voltooid hebt. Tussendoor uitstappen is niet mogelijk vanwege de aan weerskanten honderden meters hoge steile wanden. Weer uit de kloof is het nog ongeveer 2 kilometer lopen naar Agia Roumeli, een dorp met strand aan de zuidkust. Wederom een teleurstelling: ook hier was niet één schelp te vinden, laat staan gruis. Om moedeloos van te worden.

Laat in de avond kwamen we in ons appartement aan. Els, die in Rethymnon was gebleven, was naar de vissershaven gelopen. Ook hier geen grote schelpen, maar tussen het afval naast de

netten vond ze een prachtig doubletje van *Palliolium incomparabile* (Risso, 1826). Verder had ze zich vermaakt in de oude stad en het park.

Op onze laatste vakantiedag stelde ik voor om dat afval naast die netten nog eens grondig te inspecteren. Maar hoe we ook



Fig. 2. Als een geamputeerd lichaamsdeel aan de waslijn.
Foto: Dick Hoeksema.

zochten, we konden niets vinden. We besloten tenslotte om maar een zak van dat afval (koraal, vis-schubben en andere organismen) mee naar huis te nemen. We verwachtten er niets van, maar je weet maar nooit.

Eenmaal thuis

Nu vraagt u zich mogelijk af waarom Rethymnon in aanmerking komt voor **de Plek** terwijl er zo goed als niets te vinden is. Het afval, dat enorm

stonk, stopten we in een oude pantykous en vervolgens zetten we die in een emmer water die we dagelijks verversen. Tenslotte hingen we het zaakje als een geamputeerd been aan de waslijn om te drogen. Toen kwam de verrassing. Eenmaal onder de microscoop werd pas zichtbaar welk een waarde dit “gruis” vertegenwoordigt. De ene soort na de andere kwam tevoorschijn. Allemaal kleurloos, dus van grote diepte. Door het gebrek aan kleur en de grootte van de schelpjes (< 4 mm), was op de kade niet opgevallen welk een rijkdom in het afval schuil gaat. De precieze diepte kunnen we niet aangeven maar naar de gevonden soorten te oordelen komen ze van meer dan 100 meter. Wij konden wel een gat in de lucht springen van geluk. Nu willen we niet zeggen het wiel te hebben uitgevonden, want van verschillende verzamelaars hebben we inmiddels vernomen dat zij deze verzamelwijze al jaren toepassen, maar voor ons was dit een nieuwe ervaring. Els is nu bijna dagelijks dit “gruis” aan het uitpikken. Het gaat om minder dan een liter, maar ze denkt nog wel drie maanden nodig te hebben. De soortenrijkdom is niet zo heel groot, maar wat er in zit is kwalitatief beslist de moeite waard. Zeker een aanvulling voor onze collectie. We willen niet alles opsommen maar een kleine selectie vinden we wel op zijn plaats.

Anatoma aspera (Philippi, 1844)
Opaliopsis atlantis (Clench & Turner, 1952)
Pelseneeria minor Koehler & Vaney, 1908
Heliconoides inflatus (d'Orbigny, 1834)
Nucula sulcata Bronn, 1831
Saccella commutata (Philippi, 1844)
Batharca pectunculoides (Scacchi, 1835)
Dacrydium hyalinum (Monterosato, 1875)
Palliolium incomparabile (Risso, 1826)

Parvamussium fenestratum (Forbes, 1844)

Limea crassa (Forbes, 1844)
Parvicardium minimum (Philippi, 1836)
Kelliella miliaris (Philippi, 1844)

enkele exemplaren
 2 exemplaren
 1 juveniel exemplar
 redelijk wat exemplaren
 1 juveniel doublet + 1 juveniele klep
 redelijk wat losse kleppen
 zeer veel doubletten van juveniel tot adult
 redelijk wat doubletten
 enkele zeer fraaie doubletten, verder losse kleppen al dan niet fragmentarisch
 enkele zeer fraaie doubletten, verder losse kleppen al dan niet fragmentarisch
 1 losse klep
 redelijk wat losse kleppen
 redelijk wat losse kleppen

Met dank aan Dick Hoeksema voor het controleren van de determinaties.

Eerdere ervaringen op Kreta

In 2012 bezochten we het eiland Kreta voor het eerst. Gelokt door het mooie weer, de veelal nog ongerepte natuur en natuurlijk ook om wat cultuur op te snuiven. Maar in de eerste plaats om schelpen te verzamelen. Wij verbleven in een appartement in Piskopiano, een dorp enige kilometers landinwaarts van Hersonisos. Vanzelfsprekend hadden we ons voorbereid. Zo hadden we het verhaal van Fred Vervaeke over Scaleta (Spirula no. 355) uitvoerig gelezen. En een vindplaats in Malia waar Dick Hoeksema recentelijk had gezocht stond ook op ons verlanglijstje. Zoals Fred de vindplaats over Scaleta had beschreven troffen we deze aan. Veel schelpen, maar wel helaas erg verbleekt door de zon. We hebben wat gruis kunnen verzamelen en later thuis uitgezocht maar dat was zeker niet de kwaliteit en kwantiteit die Fred in zijn artikel beschreef.

Enige dagen later zijn we naar het strand bij Malia gereden. In eerst instantie viel dit tegen: wel schelpen, maar verbleekt en in de vloedlijn materiaal dat bij iedere golfslag beroerd werd, dus afgesleten. Het was Els die bij een stenen brug over een drooggevallen waterstroom (alleen 's winters zal er water in staan) tussen het aangespoelde zee gras schelpen zag liggen. Dit was werkelijk een prachtige verzamelplek. Doubletjes van *Bornia sebetia* (Costa, 1830), juveniele *Pinna nobilis* Linnaeus, 1758, *Nassarius mutabilis* (Linnaeus, 1758), *Bolinus brandaris* (Linnaeus, 1758), *Tonna galea* (Linnaeus, 1758) en nog veel meer. We hebben er uren op onze knieën rondgekropen om al die snoepjes te verzamelen. Ook schudden we een deel van dat zee gras uit om het residu mee naar huis te nemen. Het leverde een winterlang plezier op om al dat gruis uit te zoeken. Een groot aantal soorten 'microshells' was het resultaat.



Fig. 3. *Opaliopsis atlantis* (H. 5,06 mm), Rethymnon. Foto: Dick Hoeksema.



Fig. 4. *Opaliopsis atlantis*, protoconch, Rethymnon. Foto: Dick Hoeksema.

Geraadpleegde bronnen

GOFAS S., D. MORENO & C. SALAS, 2011. Moluscos Marinos de Andalucía Vol. I: I – XVI, 1 – 342, Vol. II: I – XII, 343 – 798. – Universidad de Málaga, Málaga.

MOLLUSCABASE, 2015. Accessed through: World Register of Marine Species at <http://www.marinespecies.org> on 2015-08-12.

SCAPERROTTA, M., S. BARTOLINI & C. BOGI, 2009-2013. Accrescimenti, Stadi di accrescimento dei molluschi marini del Mediterraneo, Vol. I: 1 – 167 (2009), Vol. II: 1 – 176 (2010), Vol. III: 1 – 184 (2011), Vol. IV: 1 – 184 (2012), Vol. V: 1 – 186 (2013). – L'Informatore Piceno Ed., Ancona.

Adres van de auteur:
gf.simons@hetnet.nl



Fig. 5. *Bathyarca pectunculoides*, linkerklep (H. 2,55 mm, L. 2,96 mm), Rethymnon. Foto: Dick Hoeksema.



Fig. 7. *Parvamussium fenestratum*, rechterzijde (H. 4,08 mm, L. 4,28 mm), Rethymnon. Foto: Dick Hoeksema.



Fig. 6. *Parvamussium fenestratum*, linkerklep (H. 4,08 mm, L. 4,28 mm), Rethymnon. Foto: Dick Hoeksema.



Fig. 8 Strand met stenen brug en zeegras, Malia, Kreta, Griekenland. Foto: Els Simons.